

Kubas nya uppdrag?

Miljöinternationalism

Saul Landau, Nelson Valdés

Sedan 1959 har Kuba spelat en stor roll i världen, en betydande bedrift för ett land med bara 6 – 11 miljoner invånare. På senare år har kubanerna visat sina värderingar, engagemang och solidaritet efter naturkatastrofer runt om i världen.

Mellan 1963 och 2010 har 135 000 kubanska hälsospecialister arbetat i 108 länder. Just nu finns 38 000 hälsoarbetare i 80 länder. Kubas alfabetiseringsbrigader har lärt miljontals vuxna runt om i världen att läsa och skriva. På 1970 och 80-talen offrade kubaner livet för Angolas och Namibias självständighet när de stred mot Sydafrikas apartheidarmé.

När Sovjetunionen upplöstes och Kuba hamnade i ekonomisk kris tvingades de att tillämpa en miljövänlig strategi som vilade på egna krafter. Utan billig olja och sovjetiska maskiner, konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel; hur skulle Kuba kunna odla mat och skapa en hållbar ekonomi?

Matproduktion hamnade inte bara i fokus, utan utvecklades till ett ”nationellt laboratorium i organiskt jordbruk. (Oxfam USA, 2001: Cuba Going Against the Grain), Stadsträdgårdar skapades, oxar togs i bruk igen istället för traktorer. Småskalig odling ersatte stirdrugt och jordbrukare lärde sig ekologiska gödnings- och bekämpningsmedel, och maskkompost. Bristen på olja gjorde cyklandet massivt. Samhället mobiliserades för återvinning. Glödlampor byttes till lågenergilampor på hela ön. Satsning på sol- och vindkraft trappades upp.

På andra håll ökade nyliberal kasinokapitalism produktionen, men också mängden utsläpp och föroreningar liksom social ojämlikhet. Miljösocialism blev en ny motståndare till kapitalismen. Kuba antog åter sin roll som språkrör för små länder i tredje världen, och särskilt önationer. Precis som Kuba så konfronteras dessa fattiga öar och kustnationer med stigande havsnivåer. Ironiskt nog står dessa länder för mindre än 1 % av utsläppen av växthusgaser.

Under de senaste tio åren har tredje världens fattiga länder drabbats hårdast av dramatiska miljökatastrofer. (James O’Connor’s “Natural Causes: Essays in Ecological Marxism,” Guilford, 1997 och Naomi Klein’s “Capitalism vs. the Climate,” The Nation, November 9, 2011) Här framkommer sambandet mellan den ekologiska krisen och kapitalismens ekonomiska kris.

Redan 1992 varnade Fidel Castro för detta vid FN:s Miljökonferens i Rio de Janeiro (se sid 3). Nu, 2012, kan Kuba förespråka räddning av planeten och konfrontera klimatförändringarna. Dess välutbildade och historiskt medvetna befolkning, erfarna i internationalism, kommer inte att tveka att försöka. Kuba är en så viktig miljömässig reserv och en skattkammare av olika växter och djur, att Smithsonian Institute har kallat ön för en ”biologisk supermakt”. I ett specialnummer av tidningen ”Tulane Environmental Law Journal” 2003 som helt tillägnades ön, kallades Kuba en modell för världen när det gäller hantering av kuster och hav.

Översättning Eva Björklund

